

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מ.מ.

עין משפט נר מצוה

פה א ב ג מ י פ ז ח ט י
עבודת כוכבים הלב
י"ד וטע"ו מהל' מאלכות
אסורות הל' י ג סמג לאון
מה עושה"ל י"ד ס' קמג
סעיף יא:

רבינו הגנאל

אמר ר' יוסי מודה ר' יוסי
שאם נטע והבריך והרכיב
שמותר. ותניא בהדיא דר'
יוסי מודה בהא. והנה
הכפנות של ערלה והאילן
שינון גורמין לזה הפרי
ומודה ר' יוסי שמותר
מכלל דר' יוסי זה זה
גורם מותר סבירא ליה וכו'
תימא לר' יוסי שני ליה
איסורא דעבודת כוכבים
משאר איסורי. והתניא
שדה שנודבלה כובל
של עבודת כוכבים. וכן
פרה שנתפטה בכרשיני
התורה תני חזא שדה
תיורע ופרה תשחט. ותניא
איך שדה תבור. ופרה
תורה. מאי (ל) האי קתני
שדה תורע רבנן. והא
דקתני תבור רבי יוסי
(אומר) [היא] אפ"ה (ג)
אם נודעה שרי [אלמא]
הוא סבר זה וזה גורם
ולא שני ליה בין
איסורא דעבודת כוכבים
לאיסורא דתריומה. ודיחין
לא לעולם לר' יוסי שני
ליה בין איסורא דעבודת
כוכבים לשאר איסורי.
והני מתייתא ר' אליעזר
ליה בין איסורא דעבודת
כוכבים לשאר איסורי.
ורבנן נינהו דתני שואר
שכל חולין ושל תריומה
באחד מהן שיעור כדי
לחמץ את העיסה ונצטרפו
והימטו רבי אליעזר אומר
אחר אחרון נבא. פי
אם השואר של תריומה
נאכל אחרון נאסרה העיסה.
ופל של חולין נכל אחרון
מותר וחכמים אומרים
לעולם אין העיסה אסורה
אלא אם היה בשאר של
תריומה שיעור כדי לחמץ
לבדו. ואמר אביי לא שנו
האחרונים אלא שיעור
אילנות לשם אומר ר'
אליעזר אלא שכל שאור
של חולין אחרון מותר
אבל לא סבירא ליה אסור.
אלמא סבר זה זה גורם
אסור. ואעפ"כ אם קדם
וסילק את השואר של
תריומה שרי ר' אליעזר.
ודחי' וממאי דטעמא
דריב' אליעזר כדאביי
אלא מהא דתני

שאם נטע והבריך. פי' כקוננו' בלשון אחרון נטע האגוז ואחר
כן כשנעשה נטיעה הצריך והרכיב צאלין של הימיר (ח) אומרו
לשון עיקר ומה שהקשה בקוננו' אפי' לא הצריך והרכיב נמי לא
דק דאין נקרא זה זה גורם אלא כשנטיעה מענין אחד כמו

הצרכת איסור צאלין הימיר שטיעה
אין וקמו וזל נטיעה וקרקע דלעיל
אזל אגוז וקרקע שני ענינים הם
ומה שפירש בלשון ראשון הצריך
יחור של ערלה צאלין והיו כמו
ילדה הסככה צוקנה דעטלה אין
הגדון דומה לראיה דהאיא אפילו למ"ד
זה זה גורם אסור מותר כיון
שעטלה צוקנה וכן משמע לשון עטלה:
שאם נטע. וא"מ מ"ש גדולי אגוז
של ערלה מגדולי (ג) טבל ומעשר
שני סהן חולין ואפי' גדולי תרומה
אלא שגורו עליהן (ד) צ"ח דבר וי"ל
דערלה שאסורה בהנאה יש לאסור
הגידולין שגם זה הנאה היא אצל
באיסור אכילה אין לאסור הגידולין
שאינו אוכל האיסור עצמו:

שדה תורע. וכגון שאין הוצל
צעין והוא ליה זה זה
גורם ומותר כדפרישתי לעיל גבי
נטיעה: (ה) **הא** רבנן. והא דשרו
לעיל נטע והצריך והרכיב לאו משום
דאית להו זה זה גורם מותר אלא
משום דמה שגדל מן האגוז עצמו
יהא מותר ואסרי רבנן בעבודת
כוכבים לעיל דאף היא נעשה וזל
וכי' לשאר איסורי: **עד** שיהא
באיסור כדי לחמץ. פירושו וזו אסור
אפי' יש בהיתר נמי כדי לחמץ וא"מ
הכי מייטי מדרבנן זה זה גורם
מותר דלמא שני להו בין עבודת
כוכבים לשאר איסוריין י"ל דהכי מייטי
(ב) מדר"א נשמע לרבנן כדי היכי
דאסר אף צשאר איסוריין ואינו מחלק
רבנן נמי דשרו לא יחלקו. פי'
דלמא טעמא דר"א כו'. פי'
ולעולם זה זה גורם
מותר: **אלא** ר"א ורבנן דעצים.
משום דקאמר הא ר"א והא רבנן
מהדר אפלוגמיהו ולפ"ז הדימו
הצרייתות מתורכות הא ר' יוסי ורבנן
דידה דצדיק זה זה גורם אסור
והא ר"א ורבנן: **יולריך** אסור
המלאה. פי' צוקנורס דמי עזי
איסור משמע ולכן תהא הפת מותרת
וקשה דא"כ אפי' בלא נעערה נמי
יש להחזיר בהולכת הנחת העיסה לכן
נראה לפרש הנחת הפת ויחא דלא פליג ר"א ברישא (ל) חדש יומין
להחזיר להולין הנחת עיסה שהוסק צפן לים המלח:
נתעברה באחרות. לא גרס ר"מ אחרות באחרות וכן צמשת
מצייל תלתן דכלאי הכנס דמיימי צפ"ק דביצה (ג דף ג.)
לא גריס ליה ומצייל ראייה מדאסר שמואל פ' התעורר (נחמס עד.)
ספק ספיקא דחיק התם לאשכוחי תנא דסבר כוותיה וזריך להציא
מדריבי יהודה דצרייתא דרמוני צאדן דאסר צספק ספיקא והולך
לחוק סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא דשמואל דוקא בעבודת
כוכבים אוקר דקאמר התם הנח לעבודת כוכבים צספיקא אסורה
עד סוף העולם ואי גרסינן ליה הכא לייתו תן משנה לצעודת
כוכבים קיימא וכן אי גרסינן ליה נמי בצבילי תלתן ליה לה צבילא
המשנה דר"מ וימנא סבר כוותיה בחדא ור"ז צר בריך אומר
דשפיר גרסינן ליה הכא והתם ודלמא ליכא אלא חדא ספיקא
דה"פ ואחרים צאחרים כל אותן אחרים נעערו צאחרים או
אפילו רוצן דליכא לנימיר איסורא צבוצא איתיה דה"ע אמר
תלמודא התם גבי טעמא של עבודת כוכבים נפלה לתוך מלה
טעמא כולן אסורות פירשו ששים למקום אחד וארבעים צמקום
אחד הארבעים מותרים דלמרינן איסורא צבוצא איתיה (ז)
אג

הצריך והרכיב. (י) אם הצריך או הרכיב יחור של ערלה צאלין
וקן מותרים פירוטיהן מיד אע"פ שלא מלאו להן שני ערלה דזה
זה גורם מותר וה"ע אמרינן בעלמא (י) ילדה שסככה צוקנה
צטלה. לשון אחר אם נטע האגוז של ערלה שהוא איסור הנאה
ולכשיגדל ונעשה נטיעה הצריכה
והרכיבה צאלין דהיתר מותר לאותן
פירות שטוען אחר זמן צאלין נמי
ע"י האילן של הימיר וקשיא לי בלא
הצריך ובלא הרכיב נמי איכא זה
זה גורם אגוז דאיסור וקרקע דהיתר:

שני ליה לר' יוסי בין שאר איסוריין לעבודת כוכבים
וכובים וכו' שני ליה והתניא שדה שנודבלה
כובל עבודת כוכבים וכן פרה שנחפטה
בכרשיני עבודת כוכבים תני חזא "שדה
תורע פרה תשחט ותניא איך שדה תבור
ופרה תורה מאי לאו הא ר' יוסי והא רבנן
לא הא ר"א והא רבנן ר"א ורבנן אילימא
ר"א ורבנן דשואר דתנן (ב) שאור של חולין
ושל תריומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה
כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו
והימטו ר"א אומר אחר האחרון אני בא וחכ"א
בין שנפל איסור לכתחלה ובין שנפל
איסור לבסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי
לחמץ ואמר אביי לא שנו אלא שקדם וסילק
את האיסור אבל לא קדם וסילק את האיסור
אסור וממאי דטעמא דר"א בדאביי דלמא
טעמא דר"א משום דאחר אחרון אני בא אי
גמיר באיסורא (ג) אסורה ואי גמיר בהיתרא
מותרין בין סלקיה ובין לא סלקיה אלא ר"א
ורבנן דעצים דתנן (ד) נטל הימנה עצים
אסורה בהנאה הסיק בה את התנור חדש
יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה
בהנאה נתעברה (ה) באחרים כולן אסורות
בהנאה ר"א אומר יולריך הנאה לים המלח
אמרו לו אין פדיון לעבודת כוכבים רבנן
דפליגי עליה דר"א מאן נינהו אילימא רבנן
דעצים אחמורי מחמורי אלא רבנן דשואר
אימור דשמעת להו לרבנן דמקילי בשואר
בעבודת כוכבים מי מקילי אלא לעולם הא
רבי יוסי והא רבנן ר' יוסי לדבריהם דרבנן
(ו) אמר להו לדידי יזה וזה גורם מותר לדידכו
דאמרייתו זה זה גורם אסור אודו לי (ז) מיהת
אף ירקות בימות הגשמים ורבנן כדאמר רב
כורי בריה דרב כהנא אומר רב יהודה אומר
שמואל הלכה כרבי יוסי: ההוא גינתא
דאיזבל צובלא דעבודת כוכבים שלח רב
עמור קמיה דרב יוסף א"ל הכי אומר רב
יהודה אומר שמואל הלכה כרבי יוסי:
מתני'

(א) פסחים כו: ערלה פ"ב
מ"ח לקמן עג: מורה"ב,
(ב) פסחים סו: [לקמן ע"ב].
(ג) בלחמית ע"ב (ד) [נסויה
מנ: ג] (ה) [לעיל מנ: ג]
(ו) [לעיל מנ: ג] (ז) [שם]
(ח) [ל"ל אס: ט] וזה דייבור
אחד עם הך דלמעלה. רש"י,
(ט) [שפת: ג] (י) [ע"פ מוס':
כ"ה ג: ומוס' יבמות פ"א.
ד"ה נתעברו ומוס' סנהדרין
פ. ד"ה ואחרים ומוס' נחמס
עד: ד"ה וא"ל].

הגהות הב"ח

(א) גבי גמיר בלחמית
אסור ואי גמיר בלחמית
מותר בין סלקיה:
(ב) שם לצריכה לרבנן
קאמר: (ג) שם חזרו לי
מיהא. י"ב פירוש ארו ל'
לכנתי דזה זה גורם
דאיסור היא ומה' אף
ירקות צמית
אסור: (ד) רש"י ד"ה
הצריך והרכיב או הצריך:
(ה) ד"ה מאי לאו וכו'
וקרקע דהיתר ופרה
שחטת ותאלל וכו' שאר
אכילות לא אפ"י בין
עבודת כוכבים לשאר
איסוריין וקשיא אמתי
הפסוק: (ו) ד"ה אלא רבנן
וכי' כסוף מותר וכש'
נפלו בבת אחת עד
שיהא: (ז) ד"ה אלא לעולם
וכי' ר' יוסי היא דעמי
וכי' ולא שני ליה בין
עבודת כוכבים: (ח) תוס'
ד"ה שלם טעם וכו' ואומר
לשון וכו' צאלין זקן וכו'
נמו ילדה שסככה צוקנה
דעטלה אין הגדון דומה
לראיה דהאיא אפי' למ"ד
זה זה גורם אסור מותר
דכיון שסככה צוקנה
טבלה וכן משמע לשון
עטלה: (ט) ד"ה שם ליה
טבל ומעשר ע"י. י"ב עין
צפ"י כל שעה דף ל':
(י) ד"ה והא רבנן וכו'
נטע או הבריך או
הרכיב לאו וכו' עצמו
הוא מותר: (י) ד"ה עד
שיהא וכו' מדר' אלעזר
שנמע לרבנן. י"ב ונכר
הכי דקאמר אלא רבנן
דשואר שפיר פריך אלא
רבנן דשואר דלמא שני להו
בין עבודת כוכבים לשאר
איסוריין משום דע"י נמי
דר"א דשואר ס"ל [ואחר
האחרון א"ן צא אפי' לא
קדם וסילקה [נדשאר
איסוריין] זה זה גורם
מותר אפי' לר"א:
(ל) ד"ה יולריך וכו' כירשא
אדחיש:

מוסף רש"י

אחר אחרון אני בא.
שואר גורם את האיסור
ואם נפל האיסור צספק
אסורה (תורה"ב). לא
שנו. דלמא אחרון אני בא
ואם נפל הימיר צספק
מותר, אלא שקדם
וסילק את האיסור.
מקוין שנפל בו הימיר מה,
הדואלי וסילקו ועיניו לא
המקין צטל והלך לו,
ואע"כ דהושיל צו קמת
סיכלו זה אחרון לגמור
מימון על דר' אעפ"כ כדו
ענין לו ושבו אין חזר
ונטע בו (פסחים כו.) ולא
נשם השיעור אפילו ע"י
צירוף [קטנו ע"ג]. אבל
לא קדם וסילק. ונגמר
על ידי שטיעה ואינו יכול
לצטל אסור, אלא זה זה
גורם אסור (פסחים כו.).
משום דאחר אחרון
אני בא. ועטמא משום
דלאו בזה נגר נעשה
גמרו בהיתר מותר ואפילו
לא קדם וסילק דליכא זה זה גורם,
גמרו צאיסור אסור, אכל צבת אמת,
אם נפלו כחמת לדיכא גמרו צאיסור,
הכי נמי דשרי, דזה זה גורם מותר (שם).
יולריך הנאה לים המלח. דמי עיסם,
מכל מקום שמעין ליה כל כמה
דלא ממתינה הנאה לים המלח מודה
הוא למ"ך בין אחרש יומין בין אשן יומין
בין צאיסור פת, אלאמה כיון דקמתי
ומתן אית ליה זה זה גורם אסור (שם).

(א) י"ל מאי לאו הא דקמתי
שדה תורע וכו'.
(ב) פי' כוונתו הוא ללא
כפרש"י ומוס' אלא דגם
כייחא שטיעה סכרה דזה זה
גורם מותר ולא פליגי נק
בלתתלה וכו'.